

GAJENJE DVORODNIH SORTI MALINE VAN SEZONE

Komercijalno gajenje maline u Srbiji sve više poprima odlike i trendove svetskog tržišta, kada je reč o svežoj (konzumnoj) malini. U tom smislu ovdašnji proizvođači nastoje da što kvalitetnije zatvore prazan deo sezone na otvorenom, između berbe grupe jednorodnih (letnjih) sorti koje su kod nas najraširenije, i berbe grupe dvorodnih (jesenjih) sorti maline.

Dvorodne sorte maline imaju čitav niz prednosti u odnosu na jednorodne sorte: jedna od svakako najznačajnijih prednosti je razvučen (višemesečni) period berbe koji se proteže od sredine leta do kasno u jesen. Dalje, gajenje ovih sorti u jednogodišnjem ciklusu koji podrazumeva uklanjanje izdanaka u špaliru u jesen omogućava njihovo gajenje i u klimatima koje odlikuju kako oštre tako i blage zime, a sama rezidba je znatno jeftinija u odnosu na jednorodne sorte. Činjenice da je dvorodnim sortama maline neophodna temperatura od svega 15 °C za početak diferencijacije rodni pupoljaka u odnosu na 30 °C koliko je potrebno jednorodnim sortama, kao i svega 10-nedeljni period izlaganja temperaturama od 7 °C za njihov ulazak u novu vegetaciju, omogućile su održivije gajenje dvorodnih sorti maline van sezone, čime je ostvarena i mogućnost dobijanja svežih plodova tokom cele godine.

Visok i kvalitetan rod je rezultat valjanog izbora sorte, odgovarajuće gustine sadnje i vrhunske tehnologije gajenja, kao i dr. faktora. S obzirom na značajne razlike u klimatskim prilikama po regionima, neophodno je da proizvođači sami testiraju sorte u odgovarajućim tehnologijama gajenja, kako bi odabrali onaj najoptimalniji za njihovo podneblje. Današnji trend razvoja tehnologije gajenja maline, ide u pravcu obimnijeg korišćenja dvorodnih sorti jer one najpre mogu doneti rod već u prvoj godini, a potom pružaju mogućnost berbe plodova van glavne sezone plodonošenja maline. Ovde razlikujemo tehnologije gajenja dvorodnih sorti u jednorodnom i dvorodnom sistemu gajenja, gde se ovaj poslednji kao najčešći može obavljati na polju i u zaštićenom prostoru, putem gajenja različitih sorti i primenom različitih sistema rezidbe. Kombinacija sorte/tehnologije obezbeđuje dodatnu mogućnost za proširenje sezone berbe.

Dvorodni sistem gajenja se može obaviti sa sveže izvađenim (zeljastim) izdancima, kontejnerskim sadnicama i rasadničkim izdancima maline. Poslednja dva tipa podrazumevaju biljke u zimskom mirovanju koje će razviti nove mlade izdanke iz korena. Zatim sledi odabir najbolje razvijenih izdanaka u pravilnoj gustini sklopa i uklanjanje onih manjih. Sadnja zeljastih izdanaka obično podrazumeva gustinu sadnje od tri izdanka/dužnom metru špalira. U zavisnosti od sorte i odabrane tehnologije, zadržava se 1-2 niže rodne grančice zajedno sa telom zeljastog izdanka koje se školuju ka intenzivnom popunjavanju prostora špalira kako bi lišće dobilo maksimalnu količinu svetlosti. Dalji tok tehnološkog procesa kao priprema za sl. sezonu nudi izbor povratnih rezova izdanaka (na 2-3 lista ispod najniže rodne grančice, čime bi u daljoj sezoni dopustili razvoj 12-15 rodni grančica na prekraćenom izdanku, kao i bolji kv ploda i efikasniju berbu) ili košenje izdanaka do zemlje (ovo dovodi do velike produkcije mladih izdanaka, od kojih se odabiraju oni najbolje razvijeni i pozicionirani u špaliru). Ovakvo primenjena rezidba obično utiče na proređivanje izdanaka u špaliru i povećava troškove rezidbe, pa se većina proizvođača na Zapadu odlučuje za ponovnu sadnju izdanaka kada se oni gaje na ovakav način, već posle 3. godine.

Izdanci prezimljuju u hladnom zaštićenom prostoru ili na otvorenom, u sredinama sa blagim zimama. Pravilo je da što se biljke duže drže u hladnom prostoru-to se više odlaže sezona berbe. Ukoliko izdanci nisu izloženi dovoljno niskim temperaturama i nisu prirodno ušli u

mirovanje-potrebno je ukloniti lišće sa njih. Ukoliko se biljke gaje u saksijama-potrebno ih je prebaciti u prostoriju na temperaturu od -1°C .

Jednorodni sistem gajenja pogodan je za zaradu tempiranjem berbe u delovima sezone kada su cene visoke. U Severnoj Evropi obično se koriste dugi izdanci u saksijama koji su kaljeni na -1°C a potom se izbacuju iz hladnjača tokom vegetacije (sredina aprila-kraj maja). To mogu biti dugi zreli izdanci ili izdanci obrađeni povratnim rezovima nakon berbe mladih dvorodnih izdanaka. U južnoj Evropi dugi izdanci se izbacuju u proleće radi dobijanja ranog roda. Variranje primene tehnologija zavisi i od same sorte: neke od njih su pogodnije za zimsku berbu, pošto su skromnih zahteva za svetlošću i temperaturom. Ponekad se u zatvorenom prostoru upotrebljavaju i LED sijalice za veštačko osvetljenje tokom zimskih meseci. U toplijem klimatu južne Evrope datumi sadnje su prilagođeni rastu izdanaka i vremenskim prilikama. Tamo je ponekad moguće ostvariti pet berbi u dve godine.

Sadnja u zatvorenom prostoru kreće u aprilu. Posle oko šest nedelja biljke se prebacuju napolje i vraćaju u zatvoren prostor u julu. Berba kreće u avgustu i traje do kasno u jesen. Nakon završetka berbe i vršnog orezivanja izdanaka, novoizbile bočne grančice se razvijaju tokom proleća i obezbeđuju berbu u periodu sredina aprila-sredina juna.

Održavanjem ujednačenog biljnog sklopa i uspostavljanjem dobre tehnike gajenja i rezidbe berba može potrajati 6 nedelja. To nudi mogućnog dobrog tempiranja vremena berbe, u delovima sezone kada su visoke cene plodova maline.

Schedule for growing

mr Dejan Marinković